

Notitie

memonummer 411675-M-Cultuurhistorie
datum 1 september 2016
aan Marien Kornet Antea Group
van Bastian van Dijck Antea Group
kopie
project
projectnr. 411675
betreft Cultuurhistorische quickscan

Cultuurhistorische quickscan Evenemententerrein Schootsvelden te Sittard

Cultuurhistorische waarden

Het plangebied voor het Evenemententerrein Schootsvelden is cultuurhistorisch waardevol. De belangrijkste waarde zit al in de naam: het evenemententerrein is geprojecteerd in het schoots-/zichtveld van de voormalige vesting Sittard. Vanaf de 12^e/13^e eeuw werden verdedigingswerken aangelegd rond het centrum van Sittard. Voor de verdediging van de stad was een vrij zicht- en schootsveld rondom de verdedigingswerken essentieel: door een vrij veld rondom de verdedigingswerken kon de verdediging de aanvullende partij ruim op tijd aan zien komen, had de verdediging een ongehinderd baan voor pijlen, kanonskogels e.d. en werd de aanvallende partij zo min mogelijk kans op beschutting geboden. Aanval en verdediging hebben zich in de loop van de eeuwen ontwikkeld en daarmee ook de eisen aan het vrije schoots-/zichtveld. In de vroege Middeleeuwen zal een schootsveld van 100-150 m en een zichtveld van 300 a 500 meter hebben volstaan. De introductie van buskruit en vuurwapens maakte een dieper schoots- en zichtveld nodig: 500 tot 1000 m (Baac, 2004)¹. Schoots-/zichtvelden werden vrijgehouden van opgaande begroeiing en bebouwing.

De belangrijkste karakteristiek en daarmee waarde van een schoots-/zichtveld is leegte en openheid. In combinatie met de hoger gelegen verdedigingswerken rondom een gesloten historisch stadscentrum is een tweede belangrijke karakteristiek en waarde het zicht vanuit het schoots-/zichtveld op de stad en vice versa en het ruimtelijke – landschappelijke contrast tussen de twee.

In de huidige situatie is er van het schootsveld-/zichtveld rondom de voormalige vesting Sittard weinig over (figuur 1) Vergelijkbaar met diverse steden heeft Sittard in de zeventiende eeuw haar vestingfunctie verloren. Hierna werden vesting- en verdedigingswerken ontmanteld en schoots-/zichtvelden ontwikkeld, met name in de 19^e en 20^e eeuw. De binnenwal van Sittard is op diverse plaatsen bewaard gebleven. Langs een groot deel van het stadscentrum is het schoots-/zichtveld verdwenen en niet of nauwelijks herkenbaar meer. Het plangebied voor Evenemententerrein Schootsvelden is nog het belangrijkste restant van het schoots-/zichtveld rondom Sittard, hoewel ook hier relatief weinig diepte is overgebleven (enkele tientallen meters). Hoewel dit restant maar een schim is van het vroegere schoots-/zichtveld en het historische karakter als overgang van stad naar platteland verdwenen is door de bebouwing aan de noordzijde, is het als een van de weinige restanten nog wel degelijk van cultuurhistorisch belang en heeft het cultuurhistorische waarden. De resterende waarde is met name gelegen in het zicht vanaf het schootsveld op de hoger gelegen binnenstad (figuur 2).

Daarnaast is cultuurhistorische waarde gelegen in een aantal nieuwe functies in het (voormalige) schoots-/zichtsveld: Zo vestigde in 1843 de kloosterorde van de Urselinen zich in Sittard. De Ursulinen legde een kloostertuin aan direct ten noordoosten van de binnenwal van Sittard. Deze tuin is eind negentiende eeuw ook als begraafplaats in gebruik geweest. Sinds 1977 is de tuin van de gemeente en is het een stadstuin. Ten noorden van de tuin liep in de 19^e eeuw een wandelpad, het “Lank Getske”. De weg is eind negentiende eeuw opgeheven.

---

¹ Baac (2004). Sittard, Schootsvelden plan Dobbelsteen, Cultuurhistorische effectrapportage.

2015

Ca 1840

Figuur 1 Oorspronkelijk en huidig schoots-/zichtveld Sittard (bron kaarten: www.limburg.nl: Cultuurhistorische waardenkaart Limburg)

Figuur 2 Zicht van schootveld op stad (boven) en vice versa (onder)

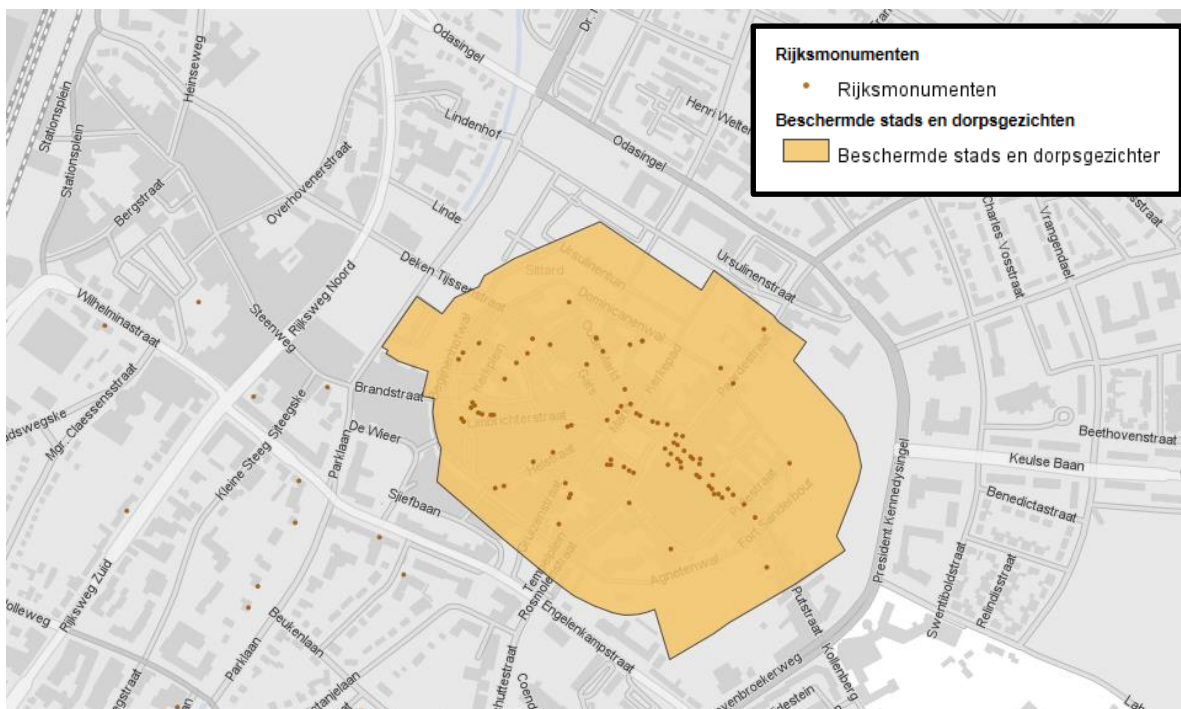
De binnenstad van Sittard zelf is sinds 1972 ² aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht en daarmee beschermd in het kader van de Monumentenwet (figuur 3). Het zuidelijk deel van het schoots/zichtveld en de Ursulinentuin vallen binnen de begrenzing en maken daarmee onderdeel uit van het beschermde stads- en dorpsgezicht. In de toelichting bij het aanwijzingsbesluit worden schoots-/zichtveld en Ursulinentuin echter niet genoemd. In het beschermde stads- en dorpsgezicht liggen diverse Rijksmonumenten. Deze zijn echter niet gelegen in het plangebied voor het evenemententerrein. Het schoots-/zichtveld en de Ursulinentuin hebben geen rijks- of provinciaal beschermde status.

Gemeentelijk is een wel een cultuurhistorische waardering aan het schoots-/zichtveld en de Ursulinentuin gegeven (figuur 4) ³. Daarnaast zijn vanaf de kerken in de binnenstad waardevolle zichtlijnen aangeduid en zijn de beeldbepalende / monumentale bomen aangegeven (met name aan de noordzijde van het plangebied).

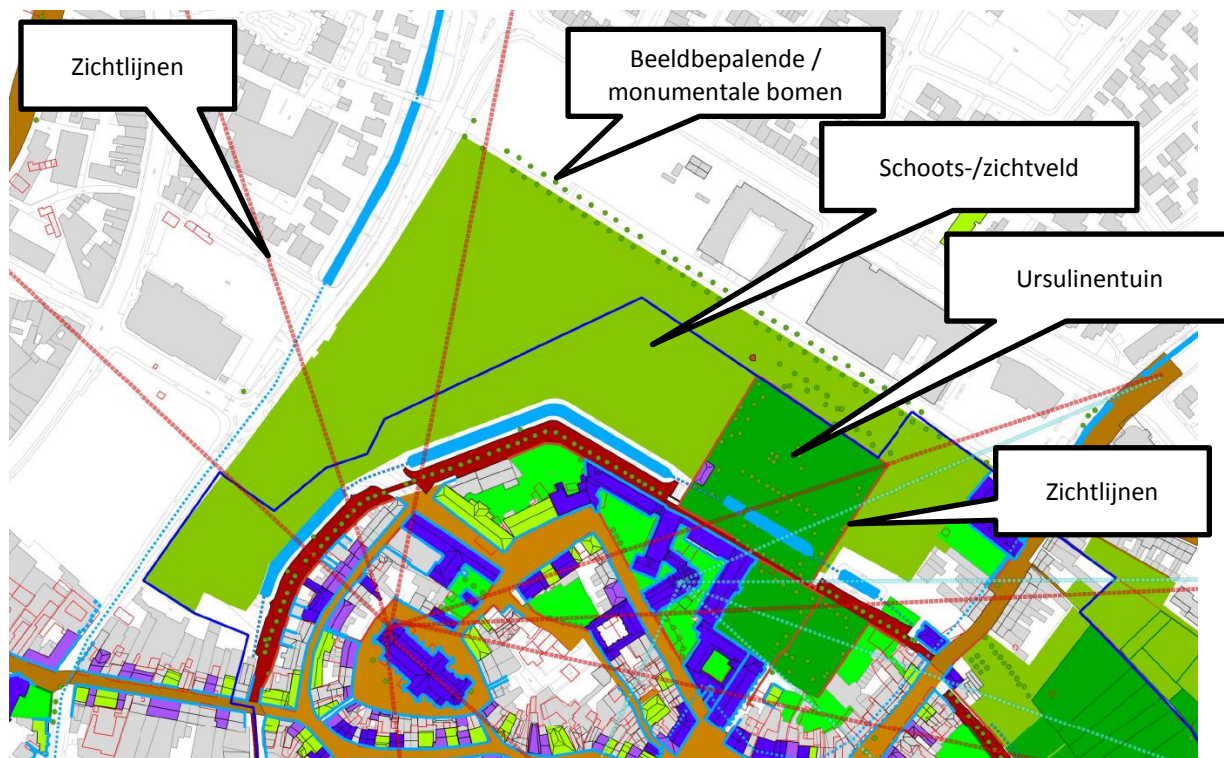
---

² Ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (1972). Aanwijzingsbesluit Beschermd Stads- en dorpsgezicht Sittard.

³ Buro4 Milieu en Ruimte (). Cultuurhistorische waardenkaart Sittard historische binnenstad en uitvalswegen.

Figuur 3 Beschermd stads- en dorpsgezicht Sittard
(bron kaarten: www.limburg.nl: Cultuurhistorische waardenkaart Limburg)

Figuur 4 Cultuurhistorische waardenkaart Sittard historische binnenstad en uitvalswegen (bron: Buro4)

Evenemententerrein Schootsvelden vs cultuurhistorische waarden

Inrichting en gebruik van het plangebied als evenemententerrein gaat niet ten koste van cultuurhistorische waarden, maar draagt juist bij aan een duurzaam behoud van het schoots-/zichtveld. Gebruik als evenemententerrein zorgt ervoor dat het gebied leeg en open blijft en dat daarmee de cultuurhistorisch waardevolle karakteristieken van het gebied, leegte/openheid en zichtrelaties met de stad blijven behouden. De functie als evenemententerrein biedt kansen voor een duurzame en verzorgde inrichting van het gebied, dat daardoor ook meer uitnodigt voor extensief gebruik buiten de evenementen om. Tijdens de evenementen wordt het karakter van het gebied verstoort, maar dat is tijdelijk.

Om ervoor zorg te dragen dat inrichting en gebruik als evenemententerrein bijdragen aan de cultuurhistorische waarden is het wel van belang dat:

- De permanente voorzieningen zo min mogelijk opgaand zijn (zo klein, laag en onopvallend mogelijk en zoveel als mogelijk ondergronds);
  - Er niet jaarrond/permanent evenementen met opgaande bebouwing (tenten e.d.) gehouden worden.
- Ervanuitgaande dat de Ursulinentuin niet ingericht wordt als evenemententerrein en het huidige karakter blijft behouden is er geen verlies van cultuurhistorische waarden.

Bronnen

BAAC (2004). Sittard, Schootsvelden plan Dobbelsesteen. Cultuurhistorische effectrapportage.

Buro4 Milieu en Ruimte (). Cultuurhistorische waardenkaart Sittard historische binnenstad en uitvalswegen

Ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (1972). Aanwijzingsbesluit Beschermd Stads- en dorpsgezicht Sittard.

Provincie Limburg (2016). Cultuurhistorische waardenkaart.

www.limburg.nl => cultuurhistorische waardenkaart